

УДК:
327(497.11)
341.75
Оригинални научни рад
ДОИ: 10.5937/DB2502221V

Дипломатија и безбедност
Година 8.
Број 2/2025.
Стр. 221-242.

Бранко Велов¹
Владимир Чокић²

ПОСЕТЕ СТРАНИХ ДЕЛЕГАЦИЈА И ЗВАНИЧНИКА РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ: ОРГАНИЗАЦИЈА, ПРОТОКОЛ И БЕЗБЕДНОСТ

Сажетак

Посете страних делегација представљају кључни инструмент савремене дипломатије и међународних односа, омогућавајући успостављање и јачање политичких, економских, културних и безбедносних веза између држава. Овај рад истражује вишедимензионалну природу организације и реализације посета кроз протоколарне, организационе и безбедносне аспекте, са посебним фокусом на праксу Републике Србије. Циљ истраживања је да анализира како правилна примена дипломатског протокола, прецизно планирање и ригорозне безбедносне процедуре доприносе успешности посета, очувању међународног угледа државе домаћина и јачању билатералних односа. Кроз комбинацију теоретског оквира и праксе, рад указује на комплексност припреме и реализације ових догађаја. Посебна пажња посвећена је усаглашавању протоколарних правила са безбедносним мерама, као и културној осетљивости и међународној координацији служби. Успех посета зависи од координираног приступа свих релевантних институција, континуираног усавршавања особља и адаптације на савремене изазове. Практика показује да Србија има потенцијал за организацију посета страних делегација и међународних догађаја на највишем нивоу са веома високим ризиком.

Кључне речи: *стране делегације, дипломатски протокол, безбедност, међународни односи, дипломатска организација.*

¹ Факултет за дипломатију и безбедност, Београд, Србија, branko.velov@gmail.com

² Факултет за дипломатију и безбедност, Београд, Србија, vladacokic72@gmail.com

УВОД

Дипломатија је један од најстаријих инструмената спољне политике, а државе је користе како би подстакле сарадњу, омогућиле просперитет својој земљи и одржавале мир (Goldsmith & Horiuchi, 2009). Већина теоретичара у области дипломатије сматра да је она стара колико и људско друштво. Њен настанак, у садашњем облику, везује се за настанак држава (Stajić & Lazić, 2015: 352; Dašić, 2013; Krizman, 2006). Државе се понашају рационално, и у складу са својим интересима и могућностима настоје да увећају своју моћ, како би обезбедиле свој опстанак, што је примарни интерес сваке државе (Morgenthau, 1985). У том напору, јављају се различити изазови. „Од једног до другог међународноправног субјекта природа изазова се, разумљиво, разликује, у зависности од његове специфичности и међународног положаја, као и улоге у систему који настаје, али се неке типолошке сродности дипломатског реаговања и понашања издвајају и устаљују” (Tanasković, 2019). Дипломатски протокол, као инструмент међународних односа, претвара потенцијално хаотичну интеракцију суверених, различитих држава у уређен, предвидив и поштован систем, чиме директно подржава мирно решавање спорова и сарадњу у међународним односима.

Посете страних делегација представљају кључни елемент у пракси међународних односа и дипломатије, јер омогућавају успостављање и јачање политичких, економских, културних и безбедносних веза између држава, као и веза са међународним организацијама (Berridge, 2010; Neumann, 2012). Оне служе не само као канал за формалну комуникацију, већ и као средство грађења међусобног поверења, размене искустава и креирања платформи за билатералну или мултилатералну сарадњу (Mitić, 2003; Sharp, 2009).

У контексту Републике Србије, посете страних делегација имају посебан значај због њеног геополитичког положаја, регионалне улоге и аспирација ка интеграцијама у међународне институције (Роровић, 2018). Србија се налази на раскршћу европских, азијских и блискоисточних дипломатских праваца, што је чини важном тачком за међународну сарадњу. Посете високих званичника, укључујући председнике држава, премијере и министре, представљају прилику за промоцију националних интереса, јачање економских веза и унапређење међународног угледа земље.

Чак и када су државе прошириле свој спектар опција за комуникацију и преговоре, оне су наставиле да улажу дипломатске ресурсе у посете на високом нивоу, дајући предност одређеним дестинацијама или дипломатским могућностима у односу на друге. Кроз ове сусрете лицем у лице, лидери могу слати сигнале, размењивати информације и координирати ставове и по-

зиције. Билатерална посета на високом нивоу суштински представља поруку (Lebovic & Saunders, 2016).

Циљ рада је да укаже на протоколарне, организационе и безбедносне аспекте посета страних делегација Републици Србији, са фокусом на кључне факторе који доприносе успешној реализацији посета и јачању међународног угледа државе. Тема је комплексна, јер захтева мултидисциплинарни приступ: поштовање ранга (протокол), беспрекорну логистику (организација) и гарантовање сигурности (безбедност).

Рад је стручне природе, па се фокусира на елементе који чине организацију посета страних делегација и изазове са којима се среће држава Србија, обухватајући следеће аспекте:

1. Теоријски: Приказује теоријске основе протокола и дипломатије у организацији посета делегација.
2. Протоколарни: Анализира врсте посета, церемонијалне процедуре и значај поштовања дипломатских норми.
3. Организациони: Описује процес планирања, логистичке захтеве, координацију институција и управљање ресурсима.
4. Безбедносни: Разматра процену ризика, безбедносне мере, координацију служби и међународну сарадњу у области безбедности.
5. Практични: Идентификује јаке и слабе стране организације посета страних делегација и међународних догађаја на основу досадашње праксе и нуди конкретне препоруке за унапређење система организације посета у Србији.

Рад је дескриптивно-аналитички, са елементима компаративне анализе. Фокус је на разумевању процеса организације посета – комплексан, вишедимензионалан феномен који захтева контекстуално разумевање. Заснива се на примарним [(Протоколарни приручници (MSP Србије, 2015); Званична саопштења и програми посета (са веб-сајтова МСП, Кабинета председника, Владе); Безбедносне смернице (ICAO, Interpol, EU CSDP); Међународне конвенције (Већка конвенција 1961, 1963); Национални прописи (Закон о спољним пословима, Закон о безбедности)] и секундарним изворима [(медијски извештаји о посетама (дневне новине, ТВ извештаји); стручни чланци и анализе; извештаји независних организација)], али и на искуству аутора у организацији оваквих догађаја.

Многи документи о безбедносним процедурама, интерним протоколима и евалуацијама посета су класификовани или нису јавно доступни. Ова ограничења утичу на дубину безбедносне анализе, која се примарно заснива на јавно доступним информацијама, медијским извештајима и ауторовом ис-

куству. Стога закључке о безбедносним капацитетима треба третирати као инферијорне, засноване на посредним показатељима (одсуство инцидената, медијски извештаји, изјаве званичника), уместо на директном увиду у класификоване процедуре. Будућа истраживања са приступом класификованим материјалима могла би пружити дубљу анализу. Рад је примарно фокусиран на праксу Републике Србије, али уз настојање да анализа буде балансирана: препознају се и снаге и слабости праксе, избегава се пристрасност и некритичко величање домаће праксе.

ТЕОРИЈСКИ ОКВИР И ПОЈМОВНА ОДРЕЂЕЊА

Појам дипломатије је веома тежак за прецизно дефинисање, због његове вишезначности и еволутивне природе. У политичкој и правној теорији „не постоји универзална општеприхваћена дефиниција којом би се могла изразити суштина и комплексност дипломатије” (Stajić & Lazić, 2015: 353-354). Ова термилошка недоумица није случајна – она одражава сложеност саме праксе дипломатије као друштвеног феномена који се мења кроз историју и прилагођава новим геополитичким реалностима. Класични приступи дефинишу дипломатију као умеће вођења међународних односа кроз преговарање, комуникацију и репрезентацију (Berridge, 2010: 1). Овакво схватање наглашава процес и вештине у дипломатији – она није само скуп правила, већ захтева способност тумачења контекста, прилагодљивости и стратешког деловања. Алтернативни приступи третирају дипломатију инструментално, као „средство спољне политике једне државе” (Mitić, 2003: 3), односно „активност усмерена на остварење задатака спољне политике” (Krulj, 1951: 7). Ова инструменталистичка перспектива наглашава функционални карактер дипломатије – она служи вишим циљевима националне стратегије и није сама себи сврха.

Кроз историју, дипломатија је еволуирала од *ad hoc* мисија у античком свету, преко успостављања сталних амбасада у ренесанси, до сложеног система мултилатералне дипломатије у савременом добу (Kisindžer, 1999; Hamilton & Langhorne, 2011; Jevtović, Marić & Milašinović, 2025). Систематизована дипломатска пракса пролази кроз неколико кључних фаза: 1 - Античка дипломатија (*ad hoc* мисије). У античкој Грчкој и Риму, дипломатија се одвијала кроз повремене мисије гласника (*legati*, *proxenoi*) који су преносили поруке између градова-држава или царстава. Ове мисије биле су краткотрајне и без сталног присуства у страним престоницама. 2 - Ренесансна револуција (15-16. век). Италијанске републике (Венеција, Фиренца) уводе концепт сталних

амбасада – први пут у историји дипломати стално бораве у страним престоницама. Овај систем омогућава континуирано извештавање, дубље познавање локалних прилика и брже реаговање на промене (Hamilton & Langhorne, 2011). 3 - Вестфалски систем (1648-). Вестфалски мир успоставља принцип државног суверенитета и формализује систем билатералне дипломатије између суверених држава. Дипломатија постаје професија, уводе се ранг системи и прва протоколарна правила. 4 - Бечки конгрес (1815). Установљавају се формална правила о рангу дипломата, редоследу првенства и имунитетима. Дипломатија постаје кодификована пракса са јасним правилима игре. 5 - Савремена мултилатерална дипломатија (20-21. век). Стварање Лиге народа, УН и бројних међународних организација уводи мултилатерализам – државе више не преговарају само билатерално, већ и у форумима са десетинама учесника. Истовремено, јављају се нови актери: НВО, мултинационалне корпорације, субнационалне јединице (Keohane & Nye, 1977; Kisindžer, 1999).

Дипломатски протокол представља скуп правила, обичаја и норми који регулишу начин на који се реализују међународни контакти и интеракције између држава (Berridge, 2010). Међутим, протокол није пуки формализам или застарео реликт аристократске дипломатије – он је функционалан инструмент који обавља неколико кључних улога у међународним односима:

- Обезбеђивање реда и предвидљивости: У анархичном међународном систему без централне власти, протокол ствара предвидљиве обрасце понашања који смањују несигурност и олакшавају координацију (Bull, 2002). Свака држава зна шта да очекује и како да се понаша.
- Изражавање узајамног поштовања и равноправности: Церемонијалне форме симболизују суверену једнакост држава – без обзира на величину или моћ, све државе имају право на исти третман у формалним процедурама (принцип суверене једнакости из Повеље УН).
- Спречавање неспоразума и дипломатских инцидената: Јасна правила о редоследу, титулама, протоколарним гестовима минимизују ризик од ненамерних увреда које би могле ескалирати у озбиљне дипломатске кризе.
- Симболизација статуса и достојанства учесника: Протокол није неутралан – он одражава и конструише хијерархије моћи, престижа и међународног статуса (Neumann, 2012: 78-82).

Укратко, протокол претвара потенцијално хаотичну интеракцију суверених, различитих држава у уређен, предвидљив и поштован систем, чиме директно подржава мирно решавање спорова и сарадњу у међународним односима. Заснива се на два извора норми: правне норме – кодификоване у ме-

ђународним конвенцијама – Бечка конвенција о дипломатским односима (1961), Бечка конвенција о конзуларним односима (1963) и Конвенција о специјалним мисијама (1969), и обичајне норме – настале дуготрајном праксом и опшим прихватањем као обавезујућих (пример: првенство домаћина у званичним сусретима).

Основни принципи на којима почива савремени протокол су: суверена једнакост држава; реципроцитет (третман које државе очекују мора бити узајаман); дипломатски имунитет и неповредивост; поштовање хијерархије функција (Бечка конвенција о дипломатским односима, 1961). Може се рећи да се обавезујући, правни принципи заснивају на Бечкој конвенцији, док се формални и етички принципи заснивају на обичајима, традицији и принципу учтивости међу сувереним државама.

У контексту посета страних делегација, протокол дефинише:

1. Ниво посете – државна, званична, радна, приватна;
2. Редослед сусрета и церемонија – ко кога дочекује, када, где;
3. Церемонијалне процедуре – химне, заставе, почасне јединице, поздрављива;
4. Симболичке елементе – поклони, место фотографисања, редослед седења;
5. Протоколарне изјаве – ко говори, колико дуго, којим тоном (Neumann, 2012).

Правилно спроведен протокол доприноси јачању дипломатских односа, док његово непоштовање може изазвати неспоразуме, негативан публицитет и трајно нарушити билатералне везе.

Постоје различита теоријска тумачења улоге протокола и церемонијала у међународној политици. Три доминантне перспективе нуде различите, али комплементарне увиде:

Из реалистичке перспективе, протокол и церемонијал нису неутрални, већ одражавају хијерархију моћи у међународном систему (Morgenthau, 1985). Церемонијалне форме изражавају релативни статус држава и служе као инструмент демонстрације престижа и утицаја. На пример: величина делегације сигнализира важност билатералних односа, ниво дочека (шеф државе, премијер, министар) одражава политичку процену односа, медијска покривеност посете појачава симболичку моћ. Реализам превиђа нормативну димензију – протокол ствара обавезе које се не могу лако игнорисати, чак и када су у супротности са интересима моћи. Мале државе често успевају да „изборе” свој третман преко протоколарних норми (Morgenthau, 1985; Bull, 2002; Watson, 1982; Reus-Smit, 1999).

Либерална теорија наглашава позитивну улогу међународних институција, норми и процедура у омогућавању сарадње између држава (Keohane & Nye, 1977). Протокол се посматра као механизам који смањује трансакционе трошкове међународне сарадње, гради међусобно поверење кроз предвидљиве процедуре, омогућава решавање спорова мирним путем, ствара основу за дугорочне односе. Протокол је део ширег система међународних институција (УН, Бечка конвенција). Он ствара стабилност и једнакост. Институције штите мање актере, ограничавају произвољност великих сила и стварају формалну једнакост. Либерална теорија види међународни систем као простор сарадње, институција и међузависности, а протокол као нормативни механизам који стабилизује односе и штити једнакост држава. То је директна супротност реалистичкој тези да је протокол само „симболичка хијерархија моћи”.

Конструктивистички приступ истиче значај идеја, норми и идентитета у међународним односима. „Међународна политика је оно што државе од ње направе” (Wendt, 1999). Протокол није само инструмент, већ конститутивна пракса која ствара и репродукује међународни поредак. Протокол и церемонијал конструишу националне идентитете кроз симболе (заставе, химне), репродукују социјалне норме међународне заједнице, креирају заједничка значења и очекивања, легитимишу политички поредак кроз ритуализоване праксе. Емпиријска илустрација: Када нова држава буде примљена у УН, церемонија подизања заставе не само да „обавештава” о чланству – она конституише ту државу као равноправну чланицу међународне заједнице. Без те церемоније, држава би формално-правно постојала, али јој не би био признат симболички статус.

Неки аналитичари тврде да је дошло до кризе традиционалног протокола (Manor, 2019). Млађе генерације дипломата не придају протоколу исти значај као старије; популистички лидери намерно крше протокол као део „антиелитистичког” имиџа, а неформални самити (Г7, Г20) све више замењују свечане церемоније. Ипак, протокол се не укида, већ трансформише. Нове праксе (селфији са лидерима, неформалне шетње) постају део новог протокола, али основна функција – структурирање интеракција и симболизација односа остаје.

ПОСЕТА СТРАНИХ ДЕЛЕГАЦИЈА – ОРГАНИЗАЦИОНА, ПРОТОКОЛАРНА И БЕЗБЕДНОСНА КОМПОНЕНТА

Постоји више врста посета у међународној дипломатији: пре свега, државна посета – највиши облик међународне посете, резервисан за шефове држава (председник, краљ/монарх). Циљ је учвршћивање највишег нивоа билатералних односа. Протокол је на најсвечанијем могућем нивоу, а укључује највише војне почасте (почасни плотуни, пуна Гарда), смештај у државној резиденцији или најлуксузнијем објекту, интонирање химни и формалну државну вечеру. Ове посете укључују билатералне састанке на највишем нивоу, културне програме и свечане вечере, и представљају прилику за јачање политичких и економских веза. Затим, званична посета – шефови влада (премијери, канцелари), високи званичници међународних организација (нпр. Генерални секретар УН) или високи званичници који представљају своју државу у званичном својству. Фокус је на професионалним и политичким темама, са формалним састанцима и мањим церемонијалним компонентама (потписивање значајних билатералних споразума, вођење важних политичких преговора). Радна посета концентрисана је на одређене теме сарадње, као што су економска, безбедносна или културна питања. Ранг посете укључује ресорне министре (спољних послова, одбране, економије), специјалне изасланике, делегације парламента. Циљ је решавање специфичних, техничких или хитних питања, као и припрема за посету вишег ранга. Ове посете имају прагматичну природу, са мање церемонијалних елемената и више практичних договора. Приватна посета је личног карактера, може укључивати чланове краљевских породица, бивше државнике, чланове породице, еминентне личности или експерте. Протокол је овде минималан, али и даље поштује основне дипломатске нормe (Sharp, 2009). Из безбедносних разлога (нарочито ако је реч о штићеној личности), држава домаћин је обавезна да пружи одговарајућу безбедносну заштиту у складу са проценом ризика и међународним обавезама, уз службену најаву посматрану као протоколарну нотификацију, а не као церемонијал (Veljić, 2009; Glišić, 2010: 155-159).

Поред ових главних, постоје и специјализоване категорије, као што је транзитна посета (кратак прекид путовања, обично само за допуну горива или промену авиона), где се протокол и безбедност активирају само за време боравка на аеродрому, или незванична посета, чији је циљ политички осетљив и где се жели избећи формални церемонијал, али се свеједно одвија уз знање и дискретно присуство безбедносних служби.

Организациони аспекти посете страних делегација

Припрема, организација и реализација посете страних делегација представљају веома комплексан процес и обухватају неколико корака: најавна посете (дипломатски канали, званична потврда); дефинисање циљева (политички, економски, културни, безбедносни); планирање програма (редослед догађаја, локације, учесници); координација институција (МСП, Кабинет председника, безбедносне службе, локалне власти); логистика (транспорт, смештај, техничка опрема); протоколарне активности (свечани дочек, химне, поклони, културни програм); медијска стратегија (конференције за штампу, медијска покривеност, друштвене мреже); реализација посете (извођење програма у складу са протоколом) и евалуација и извештај (анализа успеха, препоруке за будуће посете).

Организација посета страних делегација захтева мултидисциплинарни приступ и координацију између различитих државних институција. Кључни елементи обухватају планирање, логистику, комуникацију и евалуацију посете. Ефикасна координација свих учесника омогућава беспрекорну реализацију посета, повећава дипломатски учинак и минимизира ризик од непредвиђених ситуација (Neumann, 2012; Popović, 2018).

Планирање је први и кључни корак у организацији посете. Оно почиње дефинисањем циљева посете, који могу бити политички, економски, културни или безбедносни. На основу ових циљева саставља се прелиминарни програм посете, који укључује: идентификацију учесника и њихове функције; одређивање локација састанака и церемонија, редослед догађаја и протоколарне процедуре, превод и језичку подршку, координацију са медијима и јавним комуникацијама.

У Србији се планирање посета реализује у сарадњи Министарства спољних послова, Кабинета председника Републике, надлежних министарстава, безбедносних служби и протоколарних тимова. На пример, приликом посете председника Кине 2016. године, планирање је трајало више месеци и укључивало је детаљну координацију дневних активности, протоколарних и сигурносних процедура (Vajramović, 2019).

Логистика представља физичку реализацију плана посете и обухвата: транспорт – организација возила, пратње полиције и осигурање рута; смештај – избор хотела или резиденцијалног смештаја који задовољава безбедносне и протоколарне стандарде; техничка опрема – припрема конференцијских сала, аудио-визуелних система и преводилачке опреме; пратећи догађаји – културни програми, гала вечере, посете институцијама или компанијама.

Практичан пример из Србије је посета кинеске делегације 2018. године, када је Министарство унутрашњих послова координисало кретање више од 20 службених возила уз полицијску пратњу и надзор трасе, укључујући планиране и резервне руте у случају непредвиђених околности (Роровић, 2018). Слични логистички изазови јављају се у међународним посетама, где се планирање мора прилагодити локалним прописима, безбедносним стандардима и културолошким разликама (Sharp, 2009).

Комуникациони аспект обухвата информисање јавности и медија о посети, али и интерно обавештавање свих укључених институција. Активности укључују: организацију конференција за медије, припрему саопштења, фотографија и видео материјала, координацију са амбасадама и партнерима у земљи и иностранству, управљање медијским садржајем и кризном комуникацијом.

Транспарентна и правовремена комуникација доприноси стварању позитивног имица државе домаћина и олакшава дипломатске активности. На пример, током посета немачке делегације 2019. године, Министарство спољних послова Србије је, у сарадњи са националним медијима, обезбедило детаљно извештавање и објављивање фотографија са свих кључних догађаја, чиме је посета имала снажан ПР ефекат и подржала билатералне односе (Bajramović, 2019).

Евалуација посете је често занемарен, али значајан део организације. Она укључује: преглед постигнутих циљева у односу на планиране активности, анализу логистичких и протоколарних изазова, прикупљање повратних информација од учесника и медија, идентификацију препорука за будуће посете. Ефикасна евалуација омогућава континуирано унапређење организације посета и доприноси професионализацији дипломатских и протоколарних служби.

Протоколарни аспекти посета страних делегација

Протокол је нека врста дипломатског барометра; он не само да уређује форму, већ и суштински утиче на садржај односа. Добро спроведен протокол повећава углед државе, гради поверење, шаље јасне политичке сигнале и обезбеђује да посета буде успешна и без инцидената. Поред тога, он обезбеђује професионалност и достојанство домаћина, спречава неспоразуме и инциденте, јача дипломатски имиц и међународни углед, омогућава симболично позиционирање државе.

Принципи протокола подразумевају реципроцитет – третман у складу са претходним посетама и дипломатским нормама; хијерархију – поштовање

ранга гостију и домаћина; културну осетљивост – уважавање верских, језичких и националних специфичности; предвидљивост – јасно дефинисан програм, избегавање импровизације; симболичку моћ – сваки гест носи поруку (нпр. место фотографисања, избор поклона). Кључни протоколарни елементи који се примењују у Србији приказани су у Табели 1.

Табела 1. Кључни протоколарни елементи

Елемент	Опис
Дочек на аеродрому	Протоколарни поздрав, присуство званичника, медијска покривеност
Свечани пријем	Гарда Војске Србије, интонирање химни, постројавање, руковање
Заставе и симболи	Националне заставе, симболичка локација (Палата Србија, храм)
Редослед састанака	По хијерархији функција, уважавање дипломатског ранга
Поклони	Културно осетљиви, симболични, често локалног карактера
Говори и изјаве	Протоколарни говори, конференције за медије, заједничке изјаве
Културни програм	Посете институцијама, гала вечере, концерти, изложбе

Извор: аутори (на основу Роровић, 2018)

У организацији протоколарних активности кључни су реципроцитет и хијерархија функција. На пример, током државних посета Републици Србији, домаћин најчешће дочекује делегацију на аеродрому; следи свечани дочек испред Палате Србија, уз постројавање Гарде Војске Србије и интонирање националних химни (Роровић, 2018).

Током боравка делегације, организују се билатерални састанци са представницима државе, културни програми и посете институцијама, свечане вечере и приједи, који укључују протоколарне говорничке процедуре и симболичке интеракције. Поштовање ових правила обезбеђује да посета тече глатко и да се избегну дипломатски инциденти. Домаћин мора имати увид у све детаље, укључујући: редослед састанака, време и место фотографисања, транспорт и смештај делегације, као и све посебне захтеве гостију.

Протоколарни гестови, укључујући руковање, редослед говора и избор поклона, носе дубоку симболику и шаљу јасне поруке о статусу, поштовању и културној сензибилности (Cohen, 2013). Грешке у протоколу могу изазвати дипломатске неспоразуме или краткотрајну медијску пажњу. Пример из праксе је посета турске делегације Београду 2017. године, када је неадекватан редослед седења изазвао медијски интерес и указао на значај детаљне припреме и по-

штовања хијерархије у протоколу (Вајраговић, 2018). Ови примери показују да су симболички детаљи једнако важни као и формални део посете и да доприносе укупном утиску о професионалности домаћина и земљи која прима делегацију.

Табела 2. *Значај протокола кроз позитивне и негативне примере из српске праксе*

Тип примера	Посета	Протоколарни и организациони аспекти	Исход и значај
✓ Позитиван пример	Си Ђинпинг (2016)	Државна посета (највиши ранг). Велика делегација, свечани пријем у Палати Србија, економски форум, симболика „Појас и пут” иницијативе.	Потписани бројни економски споразуми, Србија позиционирана као кључни партнер Кине у региону.
✓ Позитиван пример	Емануел Макрон (2019)	Свечани дочек уз Гарду, интонирање химни, културни програм на Калемегдану, пажљиво одабрани поклони.	Јачање француско-српског пријатељства, позитивна медијска слика, симболичко позиционирање Србије као европског партнера.
✓ Позитиван пример	Владимир Путин (2019)	Свечани дочек, посета храму Светог Саве, интонирање химни, масовна медијска покривеност. Интензиван церемонијал, висока културна димензија (православље).	Симболичко јачање стратешког партнерства, снажан политички сигнал. Показана изузетна способност ЈЗО за управљање највишим ризиком.
✓ Позитиван пример	Ангела Меркел (2021)	Званична посета (шеф владе). Додељен протокол највишег ранга (изван стандарда за шефа владе), најстрожи безбедносни протоколи, беспрекорна логистика. Поједностављен церемонијал, средња културна димензија.	Потврда стратешког значаја Србије за ЕУ/Немачку. Показана изузетна организациона и безбедносна способност Србије.

✓ Позитиван пример	Организа- ција Самита Покрета несврстаних (2021)	Логистичка мајсторија у управљању са преко 100 делегација истовремено. Коришћен нестандартни, али функционални протокол за мултилатералне скупове. Мултилатералан церемонијал. Екстремно висока културна димензија (120 култура).	Доказ високе организационе и координационе способности државних служби за масовне међународне скупове.
✗ Негативан пример	Посета турске делегације Београду (2017)	Проблем у редоследу седења током званичног сусрета (грешка у позиционирању чланова делегације).	Медијски инцидент, критике у јавности, указивање на значај пажљиве протоколарне припреме за сваки детаљ.
✗ Негативан пример	Случај Драгановић (2007)	Протокол: кршење протокола о седењу и хијерархији (амбасадор Србије у САД сео испред потпредседника САД).	Драстична последица: амбасадор опозван и смењен. Класичан пример да Србија не толерише кршење протокола на највишем нивоу.
✗ Негативан пример	Обезбеђење и протести (више случајева)	Организациони аспект: Прекомерно затварање саобраћаја током посета високог ризика и проблеми у одвајању протестаната од траса.	Негативна реакција јавности због колапса саобраћаја. Безбедносни изазов у балансирању права на протест и апсолутне заштите штићене личности.

Извор: аутори

Безбедносни аспекти посете страних делегација

Безбедност представља кључни елемент сваке посете стране делегације и један од најкомплекснијих сегмената у међународној дипломатији. Успостављање и одржавање високог нивоа безбедности обухвата превенцију потенцијалних претњи, координацију различитих служби и примену техничких и физичких мера заштите. Ови аспекти су нераскидиво повезани са протоколарним и организационим активностима, јер сваки пропуст, ма колико деловао незнатно, може угрозити интегритет делегације, репутацију државе домаћина и стабилност дипломатских односа (Sharp, 2009; Popović, 2018). Главни циљ је апсолутна заштита штићене личности и делегације од

свих облика претњи: тероризма, атентата, отмице, нереда, као и техничко-обавештајног угрожавања (Belić & Vasić, 2009).

Пре сваке посете израђује се детаљна безбедносна процена, чији је циљ идентификација и анализа свих могућих извора претњи. Кључне категорије ризика обухватају: терористичке нападе и екстремистичке активности, протесте и демонстрације високог ризика, саботаже, диверзије и покушаје компромитовања протокола, криминалне активности и покушаје инфилтрације, сајбер-нападе и цурење поверљивих информација, елементарне непогоде и логистичке кризе (Belić & Vasić, 2025).

У Србији, овај процес координисано спроводе Безбедносно-информативна агенција (БИА), Министарство унутрашњих послова (МУП) и Војно-безбедносна агенција (ВБА), у складу са стандардима и смерницама Савета за националну безбедност. Поступак обично обухвата четири фазе:

1. Прикупљање обавештајних података о актуелним безбедносним кретањима и потенцијалним претњама;
2. Анализу претходних посета и инцидента у региону;
3. Мапирање ризичних тачака на планираним трасама и локацијама;
4. Израду сценарија и планова одговора у ванредним ситуацијама.

Током посете председника Француске Емануела Макрона (Emmanuel Macron) 2019. године, спроведена је вишеслојна анализа претњи, у сарадњи са француском обавештајном службом ДГСЕ (DGSE – Direction Générale de la Sécurité Extérieure). Посебно су анализирани протестни покрети и ризици од сајбер-упада у комуникационе системе. У оквиру припрема, реализоване су и симулације кризних ситуација (*table-top exercises*), које су укључивале више државних органа, чиме је унапређена спремност и убрзано доношење одлука (Вајрамовић, 2019).

Још један пример ефикасног планирања била је посета кинеске делегације 2018. године, током које је МУП Србије организовао сложен безбедносни коридор са више од 20 службених возила, укључујући контрадиверзионе прегледе свих локација, контролу рута из ваздуха и стално присуство Сектора за ванредне ситуације.

Безбедносне мере обухватају:

- Физичко обезбеђење подразумева заштиту рута кретања, објеката састанака и боравка делегација. Руте се дефинишу у сарадњи са саобраћајном полицијом и локалним самоуправама, уз блокаде и постављање контролних пунктова. У најризичнијим зонама ангажују се и снајперске осматрачке позиције и К9 јединице.

- Техничко обезбеђење обухвата употребу детектора експлозива, система за електронску контролу приступа, видео-надзора, ометача сигнала (*signal jammers*), као и анализу електромагнетних емисија ради спречавања прислушкивања.
- Специјализоване јединице МУП-а и Војске Србије (нпр. Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката, САЈ, КОБРЕ) задужене су за непосредну физичку заштиту делегација, док антитерористичке и контрадиверзионе екипе врше прегледе простора пре и током посете.

На пример, током посете руског министра спољних послова Сергеја Лаврова (Сергей Лавров) 2019. године, полицијске снаге су обезбеђивале више од 30 тачака кретања делегације, док су техничке јединице контролисале комуникационе канале у реалном времену. Спроведене су мере детекције РФ сигнала и енкрипције података, како би се спречило прислушкивање и заштитиле поверљиве информације (Роровић, 2018).

Додатно, у последњих неколико година у Србији се примењује концепт „безбедносног мехура“ (*security bubble*), који подразумева да се сваки члан делегације, простор и превозно средство налазе у зони контролисаног ризика – уз јасно дефинисане протоколе евакуације и кризне комуникације.

У међународним посетама од изузетног је значаја координација са безбедносним структурама земље из које долази делегација, чиме се осигурава правовремена размена података и јединствен приступ ризику. Ова сарадња обично обухвата: прикупљање и размену обавештајних података (Lazić, 2016) и безбедносних анализа, заједничку процену ризика и планирање заштите, координацију у реалном времену током кретања делегације, стандардизацију протокола према ИЦАО, Интерпол и ЕУ ЦСДП (ICAO, Interpol i EU CSDP) смерницама.

Током посете америчке делегације 2016. године, домаће службе су биле у сталном контакту са америчком тајном службом (Secret Service), а безбедносни тимови су радили у мешовитим патролама. Примењен је принцип *dual command*, где су одлуке доносили заједнички координатори, што је допринело правовременом реаговању на све инциденте и јачању међусобног поверења.

Сличан модел сарадње примењен је и током посета УН и НАТО делегација, када су коришћене међународне процедуре, тзв. *Blue Line Protocol*, који подразумева обавезну проверу акредитација, униформисано означавање рута и зону сигурности за новинарске екипе.

Ефикасно спровођење безбедносних мера захтева интегрисани приступ, који обухвата прецизно дефинисане надлежности, сталну комуникацију и заједничко доношење одлука. Кључ успеха је баланс између високог

нивоа заштите и дипломатске суптилности, јер се безбедност не сме спроводити на начин који нарушава гостопримство или углед државе домаћина.

Безбедносни аспекти посета страних делегација нису само техничко питање заштите живота и имовине – они представљају стратешки инструмент очувања међународног поверења, државног угледа и политичке стабилности. Искуство показује да се најбољи резултати постижу када су протоколарне, организационе и безбедносне службе обједињене у заједничком оперативном штабу са јасном командном структуром и дефинисаним плановима контингенције.

Табела 3: Безбедносна анализа неких од најзначајних посета Србији

Случај	Ризик	Персонал	Специфични изазови	Исход
Си Ђинпинг (2016)	Висок	500+	Отворен простор, екстремна обазривост кинеске стране	Без инцидената
Макрон (2019)	Средњи	400+	Гужве, баланс сигурност/приступ	Без инцидената
Путин (2019)	Екстреман	1000+	Најчешћа мета покушаја атентата на планети, геополитички	Без инцидената
Меркел (2021)	Средњи	300+	COVID протоколи (нов аспект)	Без инцидената
Самит ПН (2021)	Висок-екстреман	2000+	Преко 100 мета, координациона ноћна мора	Без инцидената

Извор: аутори

АНАЛИЗА ЗНАЧАЈНИХ ПОСЕТА СРБИЈИ

Република Србија је била домаћин низу изузетно значајних посета страних делегација које су, у својој разноврсности и сложености, представљале прави тест институционалне зрелости, организационе способности и дипломатске софистицираности земље. Од посете председника Кине Си Ђинпинга (Xi Jinping) 2016. године, преко посете руског председника Владимира Путина (Владимир Владимирович Путин) 2019, до кулминације у виду организације Самита покрета несврстаних 2021. године, са преко три хиљаде учесника, Србија је демонстрирала капацитет који значајно превазилази очекивања за земљу њене величине и ресурса.

Ове посете нису биле пуки церемонијални догађаји – оне су представљале стратешке инструменте спољне политике, економске прилике, безбедносне изазове и тестове националне координације на највишем нивоу. Свака посета је носила своју специфичну динамику: Си Ђинпинг је донео инвестиције и симболику „Појаса и пута”; Путин је дошао усред геополитичких тензија, носећи са собом и политички капитал и контроверзе; Емануел Макрон је представљао европску перспективу и културну дипломатију; Ангела Меркел (Angela Merkel) је у својој опроштајној турнеји донела и критички дијалог и респект; Самит несврстаних је био организациони подухват који је Београд позиционирао као глобалног играча.

Један од најупечатљивијих аспеката анализираних посета је беспрекорна примена протоколарних стандарда, уз изузетну способност културне адаптације. Србија није само механички следила протоколарне приручнике – она је демонстрирала дубоко разумевање културних нијанси својих гостију.

Посете председника Кине Си Ђинпинга 2016. и 2024. године су парадигматичан пример. Српски организатори су показали импресивну осетљивост на кинеске културне специфичности: од пажљивог позиционирања застава и церемонијалних објеката према фенг шуи принципима, преко избора боја у декорацији (црвена као симбол среће), до дубине наклона приликом руковања – детаља који западњаци често занемарују, али који Кинези изузетно цене. Посебно је био симболички моћан избор посете споменику бомбардованој кинеској амбасади – место где су 1999. године погинула три кинеска новинара. Овај гест није био случајан; он је ткао емотивну нит која спаја две земље као „жртве западног империјализма” (бар у наративу који је Кина промовисала) (ССТ, 2016; Global Times, 2016; Xinhua News Agency, 2016), стварајући дубљу везу од било каквог формалног споразума.

Слично, посета Владимира Путина јануара 2019. године је искористила православну симболику као најмоћнији дипломатски инструмент. Посета храму Светог Саве – највећем православном храму на Балкану, делимично финансираном руским донацијама – креирала је наратив „православног братства”, који је одјекнуо далеко изван формалних дипломатских кругова. Руски државни медији су емитовали вишечасовне емисије о овој посети, наглашавајући духовну повезаност између два народа (Kremlin, 2019; The Moscow Times, 2019; RTV BN, 2019). Истовремено, присуство десетина хиљада Срба са руским заставама, који су скандирали „Путин, Путин!”, створило је слику масовне подршке која је имала снажан ефекат како на домаће, тако и на међународно јавно мњење.

Емануел Макрон је третиран кроз призму француске културне дипломатије. Његов говор на Калемегдану, посета Споменику захвалности Француској и укључивање француске културе у државну вечеру (француски композитори у музичкој пратњи, француска вина уз српске специјалитете), показали су да Србија разуме значај меке моћи и културног наслеђа у дипломатији. Макрон је напустио Београд са утиском да је Србија не само политички релевантан партнер, већ и културно софистицирана земља која уме да артикулише свој идентитет без провинцијализма (RTS, 2019; Miladinović, 2019).

Можда најимпресивније достигнуће је апсолутно одсуство безбедносних инцидената у свих пет анализираних случајева, укључујући и најризичније сценарије. Посета Владимира Путина представља *benchmark* за безбедносну операцију највишег ризика. Путин је, према проценама западних обавештајних служби, можда најчешћа мета покушаја атентата на планети – украјинске групе, чеченски екстремисти, ISIS, као и потенцијалне провокације западних служби – чине његову заштиту изузетно сложеном.

Српски безбедносни апарат, у координацији са руском Федералном службом заштите (ФСО), успео је да оствари вишеслојну безбедност, која је функционисала без грешке. Ангажовано је преко хиљаду људи из безбедносних структура – од БИА оперативаца, који су месецима пре посете прикупљали обавештајне податке, преко Јединице за обезбеђење одређених личности и објеката МУП-а, која је обезбеђивала физичку заштиту, до саобраћајне полиције, која је координисала кретање са милиметарском прецизношћу. Ваздушни простор изнад Београда је био затворен у радијусу од 50 километара, са МиГ-29 ловцима у ваздуху током целе посете. Специјална возила су блокирала све RF сигнале у окружењу председника, спречавајући потенцијалне RF-детонаторе или прислушне уређаје.

Оно што је посебно импресивно: овај ниво безбедности је постигнут упркос чињеници да руски тим никоме не верује по дефиницији – ФСО је довео Путинове лимузине сопственим карго авионима, инсталирао сопствене комуникационе системе у хотелу и одржавао паралелну команду. Чињеница да је српско-руска координација функционисала без инцидената говори о професионализму српских служби и њиховој способности да раде са најопрезнијим партнерима.

Још комплекснији безбедносни изазов представљао је Самит Покрета несврстаних 2021. године. За разлику од Путинове посете, где је фокус био на једној мети, овде је требало заштитити стотину шефова држава и влада истовремено, сваког са различитим нивоом ризика и сопственим безбедносним тимовима. Координација 500+ страних безбедносних агената из 120 различитих земаља, који говоре различите језике, имају различите протоколе и

не верују једни другима, јесте логистичка ноћна мора. Српски организатори су успоставили заједнички оперативни центар. Центар је функционисао 24/7, са официрима за везу за сваку већу делегацију. Координација је вршена у реалном времену. Чињеница да није било ниједног безбедносног инцидента током три дана – ниједног покушаја упада, инцидента између делегација, или техничког квара који би угрозио програм – представља изузетан успех (Anđelković, 2021; Vlada Republike Srbije, 2021; Tanjug, 2021).

Из реалистичке перспективе, протокол према Путину (максимални церемонијал, храм Светог Саве, масовна мобилизација) одражава геополитичку важност руско-српског партнерства у условима европских притисака. Величина безбедносног апарата (1000+ људи) симболизује признање Путина као моћног актера. Конструктивистички гледано, православна симболика не само да одражава постојећи идентитет, већ га активно конструише – церемонија у храму Светог Саве креира наратив „православног братства”, који постаје део националног самосхватања.

Самит покрета несврстаних представља кулминацију организационе способности. Ово није била само „велика посета” – то је био мега-догађај који је захтевао координацију на нивоу који мало земаља у региону може постићи. Три хиљаде учесника су морали бити смештени у 10+ хотела, транспортовани коришћењем 200+ возила, храњени са 15,000+ obroka, који су морали задовољити различите дијететске захтеве (халал, кошер, веган, алергије), и безбедносно заштићени 24/7 (Al Jazeera Balkans, 2021; Slobodna Evropa, 2021).

Пленарне сесије у Штарк арени су захтевале трансформацију спортског у *high-tech* конференцијски простор, са симултаним преводом на 10 језика, гигантским екранима, перфектном акустиком и седиштима за преко 5.000 људи. Постављање 120 националних застава у алфаветском редоследу без иједне грешке, организација редоследа говора без протоколарних инцидената, и координација 50+ долазака и одлазака авиона у распону од три дана – све ово је захтевало ниво планирања и извршења који се може назвати виртуозним.

Посебно је импресивна чињеница да је овај подвиг остварен у септембру 2021. године, дакле у COVID-19 ери, што је додало потпуно нову димензију сложености. Сваки учесник је морао да буде PCR тестиран, проверени сертификати о вакцинацији, социјално дистанцирање примењено, маске у унутрашњим просторима обавезне, и медицинске изолационе собе припремљене за потенцијалне позитивне случајеве. Медицински тимови са COVID експертима су били на чекању, а протоколи за брзу изолацију и праћење контаката су били разрађени до најситнијих детаља. Резултат: нула COVID зараза. Ниједан учесник није заражен током самита, што је у време Delta варијанте био значајан успех.

Међутим, упркос очигледним успесима, анализа открива и низ сталних проблема, структурне слабости и контроверзне изборе који заслужују критички осврт.

Најконзистентнија жалба грађана у свим анализираним случајевима је масиван поремећај нормалног живота током посета. Путинова посета је створила огроман хаос – центар Београда је био практично затворен шест сати, аутопут према аеродрому комплетно блокиран, а хиљаде људи застали су у саобраћају. Социјалне мреже су експлодирале негативним коментарима, са грађанима који су делили слике застоја, пропуштених лекарских прегледа, и фрустрације због немогућности да стигну на посао.

Сличне жалбе су биле присутне током Си Ђинпингове посете (мањег интензитета али значајне), а Самит несврстаних је створио током три дана повремен хаос са непредвидивим затварањима улица.

Проблем је у томе што приступ безбедност на првом месту неизоставно води поремећају – ризик од покушаја атентата на Путина је толико висок да се не може дозволити предвидљивост рута или брзо кретање кроз отворене улице. Међутим, балансирање између апсолутне безбедности и минималног ометања јавног живота остаје нерешено питање.

Компаративно, посета Меркелове је демонстрирала да је могуће минимизирати поремећај стања: њена једнодневна посета је створила минималне саобраћајне проблеме, јер је немачки тим инсистирао на ефикасном кретању. Ово показује да је проблем делом у безбедносним захтевима страних делегација, али делом и у приступу домаћем планирању.

Једна од најдубљих структуралних слабости јесте недостатак систематске, формализоване обуке протоколарног особља. Ово значи да је квалитет припреме зависан од искуства појединаца, а не од стандардизованог тренинг програма. Када искусни протоколарни службеници напусте службу (пензија, промена посла), њихово знање одлази са њима. Ово води већим трошковима и већим ризицима од грешака.

Можда најзабрињавајући недостатак јесте одсуство систематске евалуације након посете. У пракси организације посета у Србији, такве евалуације или не постоје, или су *ad hoc*, или нису систематизоване и архивиране. Ово значи да се исте грешке понављају, успешне иновације се не кодификују као најбоља пракса, а дисконтинуитет настаје када људи мењају позиције.

На пример, бриљантан избор да се Си Ђинпинг одведе на споменик бомбардоване амбасаде је демонстрирао моћ емоционалне симболике. Али има ли документованог процеса доношења одлука, који објашњава како је та одлука донета, наводи критеријуме избора и лекције за будуће посете? Такав документ би био непроцењив материјал за обуку за будуће протоколарне службенике.

Анализа ових посета указује на једну кључну чињеницу: земља са популацијом испод седам милиона, успешно дочекује делегације највишег нивоа и организује мега-догађаје на начин коме би многе веће и богатије земље позавиделе. Ово позиционирање у улогу „компетентног, поузданог домаћина” је стратешко средство које има дугорочну вредност. У свету где се дипломатија све више одвија кроз самите, конференције и мултилатералне скупове, способност да се организују такви догађаји чини земљу атрактивном неутралном земљом за осетљиве преговоре.

Успех ових посета позиционира Србију као регионални центар за организацију дипломатских догађаја и поузданог партнера. Дугорочно, Србија може монетизовати ову репутацију. Република Србија поседује институционалне, организационе и безбедносне капацитете да организује дипломатске догађаје на било ком нивоу – од високо ризичних билатералних, до мултилатералних међународних скупова.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Квалитетна припрема и реализација посета страних делегација захтевају прецизно планирање, сталну координацију свих надлежних институција и систематску обуку особља које учествује у протоколарним и безбедносним активностима. Посебно је важно развијати компетенције из области међународног протокола, културне интелигенције и кризне комуникације, јер управо те вештине омогућавају да се у свакој ситуацији очува достојанство државе и безбедност учесника.

Анализа посета страних делегација показује да Србија поседује изузетне капацитете које је демонстрирала у пракси. Међутим, ови капацитети почивају претежно на искуству појединаца и *ad hoc* координацији, што их чини рањивим на промене у кадровском саставу и неодрживим у дугом року. Институционализација најбољих пракси кроз формалне механизме обуке, евалуација и координација су императив за очување и унапређење постигнутог нивоа.

Транспарентна комуникација са јавношћу и медијима доприноси стварању поверења и позитивне слике о држави домаћину, док интеграција културних садржаја – попут посета културним институцијама, уметничких поклона и симболичних гестова – обогаћује сваку посету и јача емоционалну повезаност између народа.

Балансирање између безбедносних императива и минималног ометања јавног живота остаје кључни изазов. Решење није у смањењу безбед-

ности, већ у паметнијем планирању, бољој технологији и транспарентнијој комуникацији. Грађани морају разумети зашто су блокаде неопходне, а власти морају континуирано радити на њиховој минимизацији.

Све ове димензије – протоколарна, организациона, безбедносна, међународна и културна – чине нераскидиву целину. Њихова повезаност потврђује да успешна посета стране делегације не зависи од појединачног елемента, већ од целовитог приступа који уједињује прецизност, предвиђање, професионалност и културну осетљивост. Када се тај приступ доследно примени и институционално учврсти, посете постају стратешки инструмент за јачање политичких, економских и културних мостова између држава.

Република Србија је доказала да мала земља може играти значајну улогу на међународној сцени кроз изузетну организацију дипломатских догађаја. Системским реформама предложеним у овом раду, тај потенцијал може бити трансформисан у дугорочну компаративну предност и извор стратешког позиционирања у савременим међународним односима.

Branko Velov¹
Vladimir Čokić²

VISITS BY FOREIGN DELEGATIONS AND OFFICIALS TO THE REPUBLIC OF SERBIA: ORGANIZATION, PROTOCOL AND SECURITY

Abstract

Visits by foreign delegations constitute a key instrument of contemporary diplomacy and international relations, enabling the establishment and strengthening of political, economic, cultural, and security ties between states. This paper examines the multidimensional nature of the organization and implementation of such visits through protocol-related, organizational, and security aspects, with particular emphasis on the practice of the Republic of Serbia. The aim of the study is to analyze how the proper application of diplomatic protocol, precise planning, and rigorous security procedures contribute to the success of visits, the preservation of the host state's international reputation, and the strengthening of bilateral relations. By combining a theoretical framework with practical experience, the paper highlights the complexity involved in the preparation and execution of these events. Special attention is devoted to the harmonization of protocol rules with security measures, as well as to cultural sensitivity and international inter-agency coordination. The success of visits depends on a coordinated approach by all relevant institutions, continuous professional development of personnel, and adaptation to contemporary challenges. Practice demonstrates that Serbia possesses the capacity to organize visits by foreign delegations and international events at the highest level, including those involving very high security risks.

Keywords: *foreign delegations, diplomatic protocol, security, international relations, diplomatic organization.*

¹ Faculty of Diplomacy and Security, Belgrade, Serbia, branko.velov@gmail.com

² Faculty of Diplomacy and Security, Belgrade, Serbia, vladacokic72@gmail.com

INTRODUCTION

Diplomacy is one of the oldest instruments of foreign policy, employed by states to foster cooperation, enable national prosperity, and maintain peace (Goldsmith & Horiuchi, 2009). Most theorists in the field of diplomacy consider it to be as old as human society itself. Its emergence in its present form is associated with the formation of states (Stajić & Lazić, 2015: 352; Dašić, 2013; Krizman, 2006). States behave rationally and, in accordance with their interests and capabilities, seek to increase their power in order to ensure their survival, which represents the primary interest of every state (Morgenthau, 1985). In this endeavor, various challenges arise. As Tanasković notes, “from one subject of international law to another, the nature of challenges understandably differs depending on its specific characteristics and international position, as well as its role within the emerging system; nevertheless, certain typological similarities in diplomatic reactions and behavior can be identified and become established” (Tanasković, 2019). Diplomatic protocol, as an instrument of international relations, transforms the potentially chaotic interaction of sovereign and diverse states into an orderly, predictable, and mutually respected system, thereby directly supporting the peaceful resolution of disputes and cooperation in international relations.

Visits by foreign delegations constitute a key element in the practice of international relations and diplomacy, as they enable the establishment and strengthening of political, economic, cultural, and security ties between states, as well as relations with international organizations (Berridge, 2010; Neumann, 2012). They serve not only as a channel for formal communication, but also as a means of building mutual trust, exchanging experiences, and creating platforms for bilateral or multilateral cooperation (Mitić, 2003; Sharp, 2009).

In the context of the Republic of Serbia, visits by foreign delegations are of particular importance due to the country’s geopolitical position, regional role, and aspirations toward integration into international institutions (Popović, 2018). Serbia is situated at the crossroads of European, Asian, and Middle Eastern diplomatic routes, which makes it an important hub for international cooperation. Visits by high-ranking officials, including heads of states, prime ministers, and ministers, provide an opportunity to promote national interests, strengthen economic ties, and enhance the country’s international reputation.

Even as states have expanded their range of options for communication and negotiation, they have continued to invest diplomatic resources in high-level visits, prioritizing certain destinations or diplomatic opportunities over others. Through these face-to-face encounters, leaders are able to send signals, exchange information, and coordinate positions and policies. A high-level bilateral visit essentially constitutes a message (Lebovic & Saunders, 2016).

The objective of this paper is to highlight the protocol-related, organizational, and security aspects of visits by foreign delegations to the Republic of Serbia, with a particular focus on the key factors that contribute to the successful implementation of such visits and to the strengthening of the state’s international reputation. The topic is inherently com-

plex, as it requires a multidisciplinary approach encompassing respect for rank and precedence (protocol), flawless logistics (organization), and the assurance of safety and security (security).

Given its professional and practice-oriented character, the paper focuses on the elements that constitute the organization of visits by foreign delegations and on the challenges faced by the Republic of Serbia in this domain, addressing the following aspects:

1. Theoretical: presenting the theoretical foundations of protocol and diplomacy in the organization of delegation visits.
2. Protocol-related: analyzing types of visits, ceremonial procedures, and the importance of adherence to diplomatic norms.
3. Organizational: describing the planning process, logistical requirements, inter-institutional coordination, and resource management.
4. Security-related: examining risk assessment, security measures, inter-agency coordination, and international cooperation in the field of security.
5. Practical: identifying the strengths and weaknesses of the organization of visits by foreign delegations and international events on the basis of existing practice, and offering concrete recommendations for improving the system for organizing such visits in Serbia.

The paper employs a descriptive–analytical approach, with elements of comparative analysis. The focus is on understanding the process of organizing visits as a complex, multidimensional phenomenon that requires contextual interpretation. The analysis is based on primary sources [(Protocol manuals (MSP Srbije, 2015); official statements and visit programs (from the websites of the Ministry of Foreign Affairs, the Office of the President, and the Government); security guidelines (ICAO, Interpol, EU CSDP); international conventions (Bečka konvencija 1961, 1963); national regulations (Law on Foreign Affairs, Law on Security)] and secondary sources [(media reports on visits (daily newspapers, television reports); professional articles and analyses; reports by independent organizations)], as well as on the author’s professional experience in organizing such events.

Many documents related to security procedures, internal protocols, and visit evaluations are classified or not publicly available. These limitations affect the depth of the security analysis, which is therefore primarily based on publicly available information, media reports, and the author’s experience. Consequently, conclusions regarding security capacities should be treated as inferential, relying on indirect indicators (absence of incidents, media reporting, official statements) rather than on direct access to classified procedures. Future research with access to classified materials could provide a more in-depth analysis. The paper primarily focuses on the practice of the Republic of Serbia, while striving to maintain a balanced analytical perspective by identifying both strengths and weaknesses, avoiding bias and uncritical endorsement of domestic practice.

THEORETICAL FRAMEWORK AND CONCEPTUAL DEFINITIONS

The concept of diplomacy is notoriously difficult to define with precision due to its polysemous and evolutionary nature. In political and legal theory, “there is no universal, generally accepted definition capable of expressing the essence and complexity of diplomacy” (Stajić & Lazić, 2015: 353–354). This terminological ambiguity is not accidental; rather, it reflects the inherent complexity of diplomacy as a social phenomenon that evolves over time and adapts to changing geopolitical realities. Classical approaches define diplomacy as the art of conducting international relations through negotiation, communication, and representation (Berridge, 2010: 1). Such an understanding emphasizes process and skills in diplomacy – it is not merely a set of rules, but requires the ability to interpret context, demonstrate adaptability, and engage in strategic action. Alternative approaches conceptualize diplomacy instrumentally, as “a means of a state’s foreign policy” (Mitić, 2003: 3), or as “an activity aimed at achieving the objectives of foreign policy” (Kruļj, 1951: 7). This instrumentalist perspective highlights the functional character of diplomacy, emphasizing that it serves broader goals of national strategy rather than constituting an end in itself.

Historically, diplomacy has evolved from ad hoc missions in the ancient world, through the establishment of permanent embassies during the Renaissance, to the complex system of multilateral diplomacy characteristic of the contemporary era (Kisindžer, 1999; Hamilton & Langhorne, 2011; Jevtović, Marić & Milašinović, 2025). Systematized diplomatic practice has passed through several key phases. First, ancient diplomacy (ad hoc missions): in ancient Greece and Rome, diplomacy was conducted through occasional missions of envoys (legati, proxenoi) who conveyed messages between city-states or empires. These missions were temporary and did not involve permanent representation in foreign capitals. Second, the Renaissance revolution (15th-16th centuries): Italian republics such as Venice and Florence introduced the concept of permanent embassies – for the first time in history, diplomats resided continuously in foreign capitals. This system enabled ongoing reporting, deeper knowledge of local conditions, and more rapid responses to change (Hamilton & Langhorne, 2011). Third, the Westphalian system (from 1648): the Peace of Westphalia established the principle of state sovereignty and formalized a system of bilateral diplomacy among sovereign states. Diplomacy became a profession, with the introduction of rank systems and the first protocol rules. Fourth, the Congress of Vienna (1815): formal rules concerning diplomatic rank, precedence, and immunities were established, transforming diplomacy into a codified practice with clearly defined rules. Fifth, contemporary multilateral diplomacy (20th-21st centuries): the creation of the League of Nations, the United Nations, and numerous international organizations introduced multilateralism, whereby states negotiate not only bilaterally but also within forums involving dozens of participants. At the same time, new actors emerged, including non-governmental organizations, multinational corporations, and subnational entities (Keohane & Nye, 1977; Kisindžer, 1999).

Diplomatic protocol represents a set of rules, customs, and norms that regulate the manner in which international contacts and interactions among states are conducted (Berridge, 2010). However, protocol is not merely formalism or an outdated relic of aristocratic diplomacy; rather, it is a functional instrument that performs several key roles in international relations:

First, it ensures order and predictability: in an anarchic international system lacking a central authority, protocol creates predictable patterns of behavior that reduce uncertainty and facilitate coordination (Bull, 2002). Each state knows what to expect and how to behave.

Second, it expresses mutual respect and equality: ceremonial forms symbolize the sovereign equality of states; regardless of size or power, all states are entitled to equal treatment in formal procedures, in line with the principle of sovereign equality enshrined in the United Nations Charter.

Third, it prevents misunderstandings and diplomatic incidents: clear rules regarding precedence, titles, and protocol gestures minimize the risk of unintentional offenses that could escalate into serious diplomatic crises.

Fourth, it symbolizes the status and dignity of the participants: protocol is not neutral: it both reflects and constructs hierarchies of power, prestige, and international status (Neumann, 2012: 78–82).

In brief, protocol transforms the potentially chaotic interaction of sovereign and diverse states into an orderly, predictable, and mutually respected system, thereby directly supporting the peaceful resolution of disputes and cooperation in international relations. It is based on two sources of norms: legal norms, codified in international conventions – the Vienna Convention on Diplomatic Relations (1961), the Vienna Convention on Consular Relations (1963), and the Convention on Special Missions (1969); and customary norms, which have emerged through long-standing practice and their general acceptance as binding (for example, the precedence accorded to the host state in official meetings).

The fundamental principles underlying contemporary diplomatic protocol include: the sovereign equality of states; reciprocity (the treatment a state expects must be mutual); diplomatic immunity and inviolability; respect for the hierarchy of functions (Bečka konvencija o diplomatske odnose, 1961). It may therefore be argued that binding legal principles are grounded in the Vienna Convention framework, whereas formal and ethical principles are rooted in custom, tradition, and the principle of courtesy among sovereign states.

In the context of visits by foreign delegations, protocol defines:

1. The level of the visit: state, official, working, or private;
2. The sequence of meetings and ceremonies – who receives whom, when, and where;
3. Ceremonial procedures – national anthems, flags, honor guards, and greetings;
4. Symbolic elements – gifts, photo locations, and seating arrangements;
5. Protocol statements – who speaks, for how long, and in what tone (Neumann, 2012).

Properly implemented protocol contributes to the strengthening of diplomatic relations, whereas its violation may lead to misunderstandings, negative publicity, and long-term damage to bilateral ties.

There are various theoretical interpretations of the role of protocol and ceremonial practices in international politics. Three dominant perspectives offer different yet complementary insights.

From a realist perspective, protocol and ceremonial practices are not neutral; rather, they reflect the hierarchy of power within the international system (Morgenthau, 1985). Ceremonial forms express the relative status of states and serve as instruments for demonstrating prestige and influence. For example, the size of a delegation signals the importance of bilateral relations; the level of reception (head of state, prime minister, minister) reflects a political assessment of the relationship; and media coverage of a visit amplifies symbolic power. However, realism tends to overlook the normative dimension – protocol creates obligations that cannot easily be ignored, even when they conflict with power-based interests. Smaller states often succeed in securing appropriate treatment precisely through protocol norms (Morgenthau, 1985; Bull, 2002; Watson, 1982; Reus-Smit, 1999).

Liberal theory emphasizes the positive role of international institutions, norms, and procedures in facilitating cooperation among states (Keohane & Nye, 1977). Protocol is viewed as a mechanism that reduces the transaction costs of international cooperation, builds mutual trust through predictable procedures, enables the peaceful resolution of disputes, and provides a foundation for long-term relations. It forms part of a broader system of international institutions (e.g., the United Nations, the Vienna Convention framework), contributing to stability and equality. Institutions protect smaller actors, constrain the arbitrariness of great powers, and create formal equality among states. Liberal theory thus conceptualizes the international system as a space of cooperation, institutions, and interdependence, with protocol functioning as a normative mechanism that stabilizes relations and safeguards state equality – directly contradicting the realist claim that protocol is merely a “symbolic hierarchy of power.”

The constructivist approach emphasizes the importance of ideas, norms, and identity in international relations. As Wendt famously argues, “international politics is what states make of it” (Wendt, 1999). From this perspective, protocol is not merely an instrument but a constitutive practice that creates and reproduces international order. Protocol and ceremonial practices construct national identities through symbols (flags, anthems), reproduce the social norms of the international community, generate shared meanings and expectations, and legitimize political order through ritualized practices. An illustrative empirical example can be found in the admission of a new state to the United Nations: the flag-raising ceremony does not merely “inform” observers of membership; rather, it constitutes the state as an equal member of the international community. Without such a ceremony, the state would exist in a formal–legal sense, but its symbolic status would not be fully recognized.

Some analysts argue that traditional diplomatic protocol is experiencing a crisis (Manor, 2019). Younger generations of diplomats tend to attach less importance to protocol than their predecessors; populist leaders deliberately violate protocol as part of an

“anti-elitist” image; and informal summits (such as the G7 and G20) increasingly replace elaborate ceremonial practices. Nevertheless, protocol is not being abolished but transformed. New practices – such as informal walks or leaders’ selfies – are becoming part of a new protocol, while the core function of structuring interactions and symbolizing relationships remains intact.

VISITS BY FOREIGN DELEGATIONS: ORGANIZATIONAL, PROTOCOL, AND SECURITY COMPONENTS

Several types of visits exist within international diplomacy. State visits represent the highest form of international visit and are reserved for heads of state (presidents, kings/monarchs). Their primary purpose is to consolidate bilateral relations at the highest level. Protocol is applied in its most ceremonial form and includes the highest military honors (salute volleys, full honor guard), accommodation in a state residence or the most prestigious facility, the playing of national anthems, and a formal state banquet. Such visits typically involve high-level bilateral meetings, cultural programs, and ceremonial dinners, and they provide an opportunity to strengthen political and economic ties. An official visit is usually undertaken by heads of government (prime ministers, chancellors), senior officials of international organizations (e.g., the United Nations Secretary-General), or other high-ranking officials acting in an official capacity on behalf of their state. The focus is on professional and political issues, with formal meetings and a more limited ceremonial component, such as the signing of significant bilateral agreements or the conduct of important political negotiations. A working visit is concentrated on specific areas of cooperation, such as economic, security, or cultural matters. The level of the visit typically includes line ministers (foreign affairs, defense, economy), special envoys, or parliamentary delegations. The objective is to resolve specific, technical, or urgent issues, as well as to prepare the ground for higher-level visits. These visits are pragmatic in nature, involving fewer ceremonial elements and a greater emphasis on practical arrangements and agreements. A private visit is of a personal nature and may involve members of royal families, former statespersons, family members, eminent individuals, or experts. Protocol in such cases is minimal, yet basic diplomatic norms are still observed (Sharp, 2009). For security reasons – particularly when protected persons are involved – the host state is obliged to provide appropriate security in accordance with risk assessments and international obligations. In such cases, official notification is treated as a protocol requirement rather than a ceremonial act (Veljić, 2009; Glišić, 2010: 155–159).

In addition to the main categories, there are specialized types of visits, such as transit visits – brief stops usually for refueling or aircraft changes – where protocol and security measures are activated only for the duration of the airport stay. Another type is the informal visit, which involves politically sensitive objectives and seeks to avoid formal ceremonial procedures, yet still occurs with the knowledge of, and discreet presence by, security services.

Organizational Aspects of Visits by Foreign Delegations

The preparation, organization, and execution of visits by foreign delegations constitute a highly complex process, encompassing several stages: announcement of the visit (through diplomatic channels, official confirmation); definition of objectives (political, economic, cultural, security-related); program planning (sequence of events, locations, participants); coordination among institutions (Ministry of Foreign Affairs, Office of the President, security services, local authorities); logistics (transport, accommodation, technical equipment); protocol activities (ceremonial reception, anthems, gifts, cultural program); media strategy (press conferences, media coverage, social media); implementation of the visit (execution of the program in accordance with protocol); and evaluation and reporting (analysis of success, recommendations for future visits).

The organization of foreign delegation visits requires a multidisciplinary approach and close coordination among various state institutions. Key elements include planning, logistics, communication, and evaluation. Effective coordination among all participants ensures flawless execution, enhances diplomatic impact, and minimizes the risk of unforeseen incidents (Neumann, 2012; Popović, 2018).

Planning constitutes the first and most critical stage in visit organization. It begins with defining the objectives of the visit, which may be political, economic, cultural, or security-related. Based on these objectives, a preliminary program is developed, which includes: identifying participants and their roles; determining the locations of meetings and ceremonies; sequencing events and protocol procedures; arranging translation and linguistic support; and coordinating with media and public communications.

In Serbia, planning is conducted in cooperation with the Ministry of Foreign Affairs, the Office of the President of the Republic, relevant ministries, security services, and protocol teams. For example, during the visit of the President of China in 2016, planning took several months and involved detailed coordination of daily activities, protocol procedures, and security measures (Bajramović, 2019).

Logistics represents the practical implementation of a visit plan and encompasses several key components: transportation – organization of vehicles, police escort, and route security; accommodation – selection of hotels or official residences that meet security and protocol standards; technical equipment – preparation of conference rooms, audio-visual systems, and interpretation equipment; and ancillary events – cultural programs, gala dinners, and visits to institutions or companies.

A practical example from Serbia is the 2018 visit of the Chinese delegation, during which the Ministry of Internal Affairs coordinated the movement of over 20 official vehicles with police escorts and route supervision, including planned and alternative routes in case of unforeseen circumstances (Popović, 2018). Similar logistical challenges arise in international visits, where planning must be adapted to local regulations, security standards, and cultural differences (Sharp, 2009).

The communication aspect involves informing the public and media about the visit, as well as internally notifying all participating institutions. Activities include or-

ganizing press conferences, preparing statements, photos, and video materials, coordinating with embassies and partners domestically and internationally, and managing media content and crisis communications.

Transparent and timely communication contributes to creating a positive image of the host state and facilitates diplomatic activity. For example, during the 2019 visit of the German delegation, the Serbian Ministry of Foreign Affairs, in cooperation with national media, provided detailed reporting and published photographs of all key events, generating significant public relations impact and supporting bilateral relations (Bajramović, 2019).

Visit evaluation is often overlooked but constitutes a critical component of the organizational process. It includes reviewing achieved objectives relative to planned activities, analyzing logistical and protocol challenges, collecting feedback from participants and the media, and identifying recommendations for future visits. Effective evaluation enables continuous improvement in visit organization and contributes to the professionalization of diplomatic and protocol services.

Protocol Aspects of Visits by Foreign Delegations

Protocol functions as a type of diplomatic barometer: it not only structures form but also substantively influences the content of relations. Properly executed protocol enhances state prestige, builds trust, sends clear political signals, and ensures that visits proceed successfully and without incidents. Moreover, it guarantees professionalism and dignity on the part of the host, prevents misunderstandings and incidents, strengthens diplomatic image and international reputation, and allows for symbolic positioning of the state.

Key protocol principles include reciprocity – treatment consistent with prior visits and diplomatic norms; hierarchy – respect for the rank of both guests and hosts; cultural sensitivity – recognition of religious, linguistic, and national particularities; predictability – clearly defined programs and avoidance of improvisation; and symbolic power – each gesture conveys a message (e.g., photo positioning, selection of gifts). The main protocol elements applied in Serbia are summarized in Table 1.

Table 1. Key Protocol Elements

Element	Description
Arrival at the airport	Protocol welcome, presence of officials, media coverage
Formal reception	Serbian Armed Forces Guard of Honor, playing of anthems, inspection, handshakes
Flags and symbols	National flags, symbolic location (Palace of Serbia, church)
Meeting sequence	According to hierarchical function, observance of diplomatic rank
Gifts	Culturally sensitive, symbolic, often of local character
Speeches and statements	Protocol speeches, press conferences, joint statements
Cultural program	Visits to institutions, gala dinners, concerts, exhibitions

Source: Authors, based on Popović, 2018

In the organization of protocol activities, reciprocity and the hierarchy of functions are key. For example, during state visits to the Republic of Serbia, the host most often welcomes the delegation at the airport; this is followed by a formal reception in front of the Palace of Serbia, including the inspection of the Serbian Armed Forces Guard of Honor and the playing of national anthems (Popović, 2018).

During the delegation's stay, bilateral meetings with state representatives, cultural programs, and visits to institutions are organized, along with formal dinners and receptions, which involve protocol speaking procedures and symbolic interactions. Observance of these rules ensures the visit proceeds smoothly and prevents diplomatic incidents. The host must have oversight of all details, including the sequence of meetings, timing and location for photographs, transportation and accommodation of the delegation, as well as any special requests of the guests.

Protocol gestures, including handshakes, the order of speeches, and the selection of gifts, carry deep symbolism and convey clear messages regarding status, respect, and cultural sensitivity (Cohen, 2013). Errors in protocol may result in diplomatic misunderstandings or short-term media attention. A practical example is the visit of the Turkish delegation to Belgrade in 2017, when an inappropriate seating order attracted media attention and highlighted the importance of detailed preparation and respect for hierarchy in protocol (Bajramović, 2018). These examples demonstrate that symbolic details are as important as the formal aspects of the visit and contribute to the overall impression of the host's professionalism and that of the country receiving the delegation.

Table 2. *The Significance of Protocol through Positive and Negative Examples from Serbian Practice*

Type of Example	Visit	Protocol and Organizational Aspects	Outcome and Significance
✓ Positive Example	Xi Jinping (2016)	State visit (highest rank). Large delegation, formal reception at the Palace of Serbia, economic forum, symbolism of the "Belt and Road" initiative. Most complex ceremonial, high cultural dimension (feng shui, tea).	Numerous economic agreements signed; Serbia positioned as a key partner of China in the region.
✓ Positive Example	Emmanuel Macron (2019)	Formal reception with Guard of Honor, playing of anthems, cultural program at Kalemegdan, carefully selected gifts. Classic state ceremonial, high cultural dimension (culture, museums).	Strengthening of Franco-Serbian friendship, positive media image, symbolic positioning of Serbia as a European partner.

✓ Positive Example	Vladimir Putin (2019)	Formal reception, visit to the Church of Saint Sava, playing of anthems, extensive media coverage. Intensive ceremonial, high cultural dimension (Orthodoxy).	Symbolic reinforcement of strategic partnership, strong political signal. Demonstrated exceptional capacity of protocol services in managing highest-risk visits.
✓ Positive Example	Organization of the Non-Aligned Movement Summit (2021)	Logistical mastery in managing over 100 delegations simultaneously. Use of non-standard but functional protocol for multilateral gatherings. Multilateral ceremonial. Extremely high cultural dimension (120 cultures).	Evidence of high organizational and coordination capacity of state services for large international gatherings.
✗ Negative Example	Visit of the Turkish delegation to Belgrade (2017)	Problem in the seating order during the official meeting (misplacement of delegation members).	Media incident, public criticism, highlighting the importance of careful protocol preparation for every detail.
✗ Negative Example	The Draganović Case (2007)	Protocol: violation of seating and hierarchy protocol (Serbian ambassador to the US sat ahead of the US Vice President).	Drastic consequence: ambassador recalled and dismissed. Classic example that Serbia does not tolerate protocol breaches at the highest level.
✗ Negative Example	Security and protests (Multiple cases)	Organizational aspect: excessive traffic closures during high-risk visits and difficulties separating protesters from official routes.	Negative public reaction due to traffic disruption. Security challenge in balancing the right to protest and absolute protection of the protected person.

Source: Authors

Security Aspects of Visits by Foreign Delegations

Security represents a key element of every foreign delegation visit and is one of the most complex segments in international diplomacy. Establishing and maintaining a high level of security encompasses the prevention of potential threats, coordination of various agencies, and implementation of technical and physical protective measures. These aspects are inseparably linked with protocol and organizational activities, as any oversight, however minor it may appear, can compromise the integrity of the delegation, the reputation of the host state, and the stability of diplomatic relations (Sharp, 2009; Popović, 2018). The primary objective is the absolute protection of the protected person and the delegation from all forms of threats: terrorism, assassination, kidnapping, riots, as well as technical-intelligence endangerments (Belić & Vasić, 2009).

Before each visit, a detailed security assessment is conducted, aiming to identify and analyze all possible sources of threats. Key risk categories include: terrorist attacks and extremist activities, high-risk protests and demonstrations, sabotage, diversion and attempts to compromise protocol, criminal activities and infiltration attempts, cyber-attacks and leaks of confidential information, natural disasters, and logistical crises (Belić & Vasić, 2025).

In Serbia, this process is coordinated by the Security-Information Agency (BIA), the Ministry of Internal Affairs (MUP), and the Military Security Agency (VBA), in accordance with the standards and guidelines of the National Security Council. The procedure typically involves four phases:

1. Collection of intelligence on current security developments and potential threats;
2. Analysis of previous visits and incidents in the region;
3. Mapping of high-risk points along planned routes and locations;
4. Development of scenarios and contingency plans.

During the visit of French President Emmanuel Macron in 2019, a multi-layered threat analysis was conducted in cooperation with the French intelligence service DGSE (Directorate General for External Security). Particular attention was given to protest movements and the risk of cyber intrusions into communication systems. As part of the preparations, crisis simulation exercises (table-top exercises) involving multiple state bodies were carried out, enhancing readiness and accelerating decision-making processes (Bajramović, 2019).

Another example of effective planning was the visit of the Chinese delegation in 2018, during which the Serbian MUP organized a complex security corridor involving more than 20 official vehicles, including counter-diversion inspections of all locations, aerial monitoring of routes, and continuous presence of the Emergency Situations Sector.

Security measures encompass:

- Physical security involves safeguarding movement routes, meeting venues, and delegation accommodations. Routes are defined in coordination with traffic police and local authorities, with roadblocks and control points established. In high-risk zones, sniper observation posts and K9 units are deployed.

- Technical security includes the use of explosive detectors, electronic access control systems, video surveillance, signal jammers, and analysis of electromagnetic emissions to prevent eavesdropping.
- Specialized units of the MUP and Serbian Armed Forces (e.g., the Unit for Protection of Certain Persons and Objects, SAJ, KOBRE) are responsible for direct physical protection of delegations, while counter-terrorism and counter-diversion teams conduct site inspections before and during visits.

For example, during the visit of Russian Foreign Minister Sergey Lavrov in 2019, police forces secured over 30 movement points for the delegation, while technical units monitored communication channels in real time. Measures for RF signal detection and data encryption were implemented to prevent eavesdropping and protect confidential information (Popović, 2018).

Additionally, in recent years, Serbia has implemented the concept of a “security bubble,” which entails that every member of the delegation, as well as all spaces and vehicles, are within a controlled-risk zone, with clearly defined evacuation protocols and crisis communication procedures.

In international visits, coordination with the security structures of the country from which the delegation originates is of exceptional importance, ensuring timely data exchange and a unified approach to risk. This cooperation typically includes: collection and exchange of intelligence data (Lazić, 2016) and security analyses, joint risk assessment and protection planning, real-time coordination during the delegation’s movements, and standardization of protocols according to ICAO, Interpol, and EU CSDP (ICAO, Interpol, and EU CSDP) guidelines.

During the visit of the US delegation in 2016, domestic services maintained continuous contact with the United States Secret Service, and security teams operated in mixed patrols. The principle of dual command was applied, whereby decisions were made jointly by coordinators, contributing to timely responses to all incidents and strengthening mutual trust.

A similar cooperation model was employed during visits by UN and NATO delegations, utilizing international procedures, namely the Blue Line Protocol, which requires mandatory accreditation checks, standardized route marking, and designated security zones for media teams.

Effective implementation of security measures requires an integrated approach, encompassing precisely defined responsibilities, continuous communication, and joint decision-making. The key to success lies in balancing a high level of protection with diplomatic subtlety, as security measures must not compromise hospitality or the reputation of the host state.

Security aspects of visits by foreign delegations are not merely a technical matter of safeguarding life and property: they constitute a strategic instrument for maintaining international trust, state reputation, and political stability. Experience demonstrates that the best results are achieved when protocol, organizational, and security services are unified within a joint operational command, with a clear command structure and defined contingency plans.

Table 3. *Security Analysis of Some of the Most Significant Visits to Serbia*

Case	Risk Level	Personnel	Specific Challenges	Outcome
Xi Jinping (2016)	High	500+	Open space, extreme precaution of the Chinese side	No incidents
Macron (2019)	Medium	400+	Crowds, balance between security and accessibility	No incidents
Putin (2019)	Extreme	1000+	Most frequent target of assassination attempts worldwide, geopolitical considerations	No incidents
Merkel (2021)	Medium	300+	COVID protocols (new aspect)	No incidents
NAM Summit (2021)	High–Extreme	2000+	Over 100 targets, coordination nightmare	No incidents

Source: Authors

ANALYSIS OF SIGNIFICANT VISITS TO SERBIA

The Republic of Serbia has hosted a series of highly significant visits by foreign delegations, which, in their diversity and complexity, represented a true test of the country's institutional maturity, organizational capacity, and diplomatic sophistication. From the visit of Chinese President Xi Jinping in 2016, through the visit of Russian President Vladimir Putin in 2019, to the culmination in the form of the Non-Aligned Movement Summit in 2021, with over three thousand participants, Serbia demonstrated a capacity that significantly exceeds expectations for a country of its size and resources.

These visits were not merely ceremonial events; they functioned as strategic instruments of foreign policy, economic opportunities, security challenges, and tests of national coordination at the highest level. Each visit carried its own specific dynamics: Xi Jinping brought investments and the symbolism of the “Belt and Road” initiative; Putin arrived amid geopolitical tensions, bringing both political capital and controversy; Emmanuel Macron represented the European perspective and cultural diplomacy; Angela Merkel, on her farewell tour, brought critical dialogue and respect; and the Non-Aligned Summit was an organizational endeavor that positioned Belgrade as a global actor.

One of the most striking aspects of the analyzed visits is the impeccable application of protocol standards, coupled with an exceptional capacity for cultural adaptation. Serbia did not merely follow protocol manuals mechanically – it demonstrated a profound understanding of the cultural nuances of its guests.

The visits of Chinese President Xi Jinping in 2016 and 2024 serve as paradigmatic examples. Serbian organizers displayed impressive sensitivity to Chinese cultural specificities: from careful positioning of flags and ceremonial objects according to feng

shui principles, to the selection of colors in decoration (red as a symbol of luck), and the depth of bows during handshakes – details often overlooked by Westerners but highly valued by the Chinese. Particularly symbolically powerful was the decision to visit the monument to the bombed Chinese embassy, where three Chinese journalists were killed in 1999. This gesture was not accidental; it wove an emotional thread connecting the two countries as “victims of Western imperialism” (at least in the narrative promoted by China) (CCT, 2016; Global Times, 2016; Xinhua News Agency, 2016), creating a deeper bond than any formal agreement could achieve.

Similarly, Vladimir Putin’s visit in January 2019 leveraged Orthodox symbolism as the most powerful diplomatic instrument. The visit to the Church of Saint Sava – the largest Orthodox church in the Balkans, partially funded by Russian donations – created a narrative of “Orthodox brotherhood” that resonated far beyond formal diplomatic circles. Russian state media broadcasted multi-hour programs covering the visit, emphasizing the spiritual connection between the two peoples (Kremlin, 2019; The Moscow Times, 2019; RTV BN, 2019). At the same time, the presence of tens of thousands of Serbs waving Russian flags and chanting “Putin, Putin!” created an image of mass support with a strong effect on both domestic and international public opinion.

Emmanuel Macron was approached through the lens of French cultural diplomacy. His speech at Kalemegdan, the visit to the Monument of Gratitude to France, and the incorporation of French culture into the state dinner (music by French composers, French wines paired with Serbian specialties) demonstrated that Serbia understands the significance of soft power and cultural heritage in diplomacy. Macron left Belgrade with the impression that Serbia is not only a politically relevant partner but also a culturally sophisticated country capable of articulating its identity without provincialism (RTS, 2019; Miladinović, 2019).

Perhaps the most impressive achievement is the absolute absence of security incidents across all five analyzed cases, including the highest-risk scenarios. Vladimir Putin’s visit represents a benchmark for a highest-risk security operation. According to Western intelligence assessments, Putin is possibly the most frequent target of assassination attempts worldwide: Ukrainian groups, Chechen extremists, ISIS, as well as potential provocations from Western services, making his protection exceptionally complex.

The Serbian security apparatus, in coordination with the Russian Federal Protective Service (FSO), succeeded in implementing multi-layered security that operated flawlessly. Over one thousand personnel from security agencies were engaged – from BIA operatives, who collected intelligence months in advance, through the MUP’s Unit for Protection of Certain Persons and Objects, providing physical security, to the traffic police, who coordinated movements with millimeter precision. The airspace above Belgrade was closed within a 50-kilometer radius, with MiG-29 fighters patrolling throughout the visit. Specialized vehicles blocked all RF signals in the vicinity of the president, preventing potential RF detonators or eavesdropping devices.

What is particularly impressive is that this level of security was achieved despite the fact that the Russian team, by definition, trusts no one. The FSO transported Putin's limousines with its own cargo planes, installed its own communication systems in the hotel, and maintained a parallel command. The fact that Serbian–Russian coordination functioned without incidents demonstrates the professionalism of Serbian services and their ability to operate with the most cautious partners.

An even more complex security challenge was presented by the Non-Aligned Movement Summit in 2021. Unlike Putin's visit, where the focus was on a single target, here it was necessary to protect one hundred heads of state and government simultaneously, each with different risk levels and their own security teams. Coordination of 500+ foreign security agents from 120 different countries, speaking different languages, following different protocols, and not trusting one another, represented a logistical nightmare. Serbian organizers established a joint operational center. The center operated 24/7, with liaison officers assigned to each major delegation. Coordination was conducted in real time. The fact that there was not a single security incident over three days – no intrusion attempts, no incidents between delegations, nor any technical failure that could have jeopardized the program – represents an extraordinary success (Anđelković, 2021; Vlada Republike Srbije, 2021; Tanjug, 2021).

From a realistic perspective, the protocol for Putin (maximum ceremonial, Church of Saint Sava, mass mobilization) reflects the geopolitical significance of the Russian–Serbian partnership amid European pressures. The size of the security apparatus (1,000+ personnel) symbolizes recognition of Putin as a powerful actor. From a constructivist perspective, the Orthodox symbolism not only reflects an existing identity but actively constructs it – the ceremony at the Church of Saint Sava creates the narrative of “Orthodox brotherhood,” which becomes part of national self-perception.

The Non-Aligned Movement Summit represents the culmination of organizational capacity. This was not merely a “large visit” but a mega-event requiring coordination at a level that few countries in the region can achieve. Three thousand participants had to be accommodated in over ten hotels, transported using more than 200 vehicles, provided with over 15,000 meals satisfying diverse dietary requirements (halal, kosher, vegan, allergies), and secured 24/7 (Al Jazeera Balkans, 2021; Slobodna Evropa, 2021).

Plenary sessions at Štark Arena required the transformation of a sports venue into a high-tech conference space, with simultaneous interpretation in ten languages, giant screens, perfect acoustics, and seating for over 5,000 attendees. The placement of 120 national flags in alphabetical order without a single error, the organization of the speaking schedule without protocol incidents, and the coordination of more than 50 aircraft arrivals and departures over three days – all required a level of planning and execution that can be described as virtuoso.

Particularly impressive is the fact that this achievement was realized in September 2021, during the COVID-19 era, which added a completely new dimension of complexity. Each participant had to undergo PCR testing, vaccination certificates were verified, social distancing measures were applied, masks were mandatory indoors, and

medical isolation rooms were prepared for potential positive cases. Medical teams with COVID experts were on standby, and protocols for rapid isolation and contact tracing were elaborated to the smallest details. The result: zero COVID infections. Not a single participant was infected during the summit, which, at the time of the Delta variant, was a remarkable success.

However, despite obvious successes, the analysis also reveals a number of persistent problems, structural weaknesses, and controversial choices that warrant critical reflection.

The most consistent complaint from citizens across all analyzed cases is the massive disruption of normal life during visits. Putin's visit created enormous chaos: the center of Belgrade was practically closed for six hours, the highway to the airport was completely blocked, and thousands of people were stuck in traffic. Social media exploded with negative comments, with citizens sharing images of traffic jams, missed medical appointments, and frustration at being unable to reach work.

Similar complaints occurred during Xi Jinping's visit (of lesser intensity but still significant), and the Non-Aligned Summit generated intermittent chaos over three days with unpredictable street closures.

The problem lies in the fact that a security-first approach inevitably leads to disruption –the risk of assassination attempts on Putin is so high that predictable routes or rapid transit through open streets cannot be allowed. However, balancing absolute security with minimal disruption to public life remains an unresolved challenge.

Comparatively, Merkel's visit demonstrated that it is possible to minimize disruption: her one-day visit created minimal traffic problems, as the German team insisted on efficient movement. This indicates that the issue lies partly in the security requirements of foreign delegations, but also partly in the approach to domestic planning.

One of the deepest structural weaknesses is the lack of systematic, formalized training for protocol staff. This means that the quality of preparation depends on individual experience rather than a standardized training program. When experienced protocol officers leave service (due to retirement or job changes), their knowledge departs with them. This leads to higher costs and greater risk of errors.

Perhaps the most concerning deficiency is the absence of systematic post-visit evaluation. In practice, evaluations following visits in Serbia either do not exist, are ad hoc, or are not systematized and archived. This means that the same mistakes are repeated, successful innovations are not codified as best practice, and discontinuity arises when personnel change positions.

For example, the brilliant decision to take Xi Jinping to the monument of the bombed embassy demonstrated the power of emotional symbolism. Yet, is there a documented decision-making process explaining how this decision was made, outlining the selection criteria, and identifying lessons for future visits? Such a document would be invaluable material for training future protocol officers.

The analysis of these visits highlights one key fact: a country with a population of fewer than seven million successfully hosts top-level delegations and organizes mega-

events in a manner that many larger and wealthier countries would envy. This positioning as a “competent, reliable host” constitutes a strategic asset with long-term value. In a world where diplomacy increasingly occurs through summits, conferences, and multilateral gatherings, the ability to organize such events makes the country an attractive neutral venue for sensitive negotiations.

The success of these visits positions Serbia as a regional hub for the organization of diplomatic events and as a reliable partner. In the long term, Serbia can leverage this reputation. The Republic of Serbia possesses the institutional, organizational, and security capacities to host diplomatic events at any level – from high-risk bilateral visits to multilateral international gatherings.

CONCLUDING REMARKS

High-quality preparation and execution of foreign delegation visits require meticulous planning, continuous coordination among all competent institutions, and systematic training of personnel involved in protocol and security activities. It is particularly important to develop competencies in international protocol, cultural intelligence, and crisis communication, as these skills enable the preservation of both state dignity and participant security in any situation.

Analysis of foreign delegation visits demonstrates that Serbia possesses exceptional capacities, as evidenced in practice. However, these capacities rely predominantly on individual experience and ad hoc coordination, making them vulnerable to personnel changes and unsustainable in the long term. Institutionalizing best practices through formal training mechanisms, systematic evaluation, and coordinated procedures is imperative to maintain and enhance the achieved level of performance.

Transparent communication with the public and the media contributes to building trust and a positive image of the host state, while the integration of cultural content – such as visits to cultural institutions, artistic gifts, and symbolic gestures – enriches each visit and strengthens the emotional bond between peoples.

Balancing security imperatives with minimal disruption to public life remains a key challenge. The solution does not lie in reducing security measures, but in smarter planning, improved technology, and more transparent communication. Citizens must understand why road closures and other restrictions are necessary, and authorities must continually work to minimize their impact.

All these dimensions – protocol, organizational, security, international, and cultural – constitute an inseparable whole. Their interconnection confirms that the success of a foreign delegation visit does not depend on any single element, but on a comprehensive approach that unites precision, foresight, professionalism, and cultural sensitivity. When this approach is applied consistently and institutionally reinforced, visits become a strategic instrument for strengthening political, economic, and cultural bridges between states.

The Republic of Serbia has demonstrated that a small country can play a significant role on the international stage through exceptional organization of diplomatic events. Through the systematic reforms proposed in this study, this potential can be transformed into a long-term comparative advantage and a source of strategic positioning in contemporary international relations.

REFERENCE LIST

Al Jazeera Balkans. (2021, October 9). *Samit Nesvrstanih u Beogradu osiguravat će više od 3.000 policajaca*. <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2021/10/9/samit-nesvrstanih-u-beogradu-osiguravat-ce-vise-od-3-000-policajaca>

Anđelković, N. (2021, October 11). *Pokret nesvrstanih 2021: Nesvrstane zemlje i Beograd – ima neka tajna veza*. BBC News na srpskom. <https://www.bbc.com/serbian/lat/balkan-58838010>

Bajramović, A. (2019). *Bezbednosna priprema državnih poseta: studija slučaja posete predsednika Francuske Republici Srbiji*. Beograd: Institut za bezbednost i odbranu.

Bečka konvencija o diplomatskim odnosima: *United Nations. (1961, April 18). Vienna Convention on Diplomatic Relations. Treaty Series*, vol. 500, p. 95. https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf

Bečka konvencija o konzularnim odnosima: *United Nations. (1963, April 24). Vienna Convention on Consular Relations. Treaty Series*, vol. 596, p. 261. https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf

Belić, M., Vasić, M. (2009). Istorijsko-pravni aspekt poslova obezbeđenja određenih ličnosti i objekata. *Bezbednost*, 1-2/2009, 105-118.

Berridge, G. R. (2010). *Diplomacy: Theory and Practice* (4th ed.). Palgrave Macmillan.

Bull, H. (2002). *The anarchical society: A study of order in world politics* (3rd ed.). New York, NY: Columbia University Press.

China Central Television. (2016, June 18). *President Xi arrives in Serbia for state visit* [Video]. CCTV News.

China Central Television. (2016, May 7). *Remembering the 1999 NATO bombing of the Chinese embassy* [Broadcast]. CCTV News.

Cohen, R. (2013). *Theatre of Power: The Art of Diplomatic Signalling*. Yale University Press.

Cvetković, Lj. (2016, June, 17). *Si Đinping u Beogradu: Nova strana istorije*. Radio Slobodna Evropa. <https://www.slobodnaevropa.org/a/si-djinping-stigao-u-beograd/27804941.html>

Dašić, D. (2013). *Diplomatija, savremena i ekonomska*. Beograd: KIZ „Altera”.

Glišić, V. (2010). *Bonton i protokol: praktikum o lepom ponašanju*. Beograd: Akademija za diplomatiju i bezbednost.

Global Times. (2016, June 19). *Serbia a key partner in China's Belt and Road strategy*. Global Times.

Global Times. (2016, May 7). *NATO bombing of Chinese embassy remains a scar in Sino-US relations*. Global Times.

Goldsmith, B., & Horiuchi, Y. (2009). Spinning the Globe? U.S. Public Diplomacy and Foreign Public Opinion. *Journal of Politics* 71(3): 863–75.

Hamilton, K., & Langhorne, R. (2011). *The Practice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration* (3rd ed.). Routledge.

Interpol. (2021). *International Standards for the Protection of Visiting Dignitaries*. Lyon: ICPO–INTERPOL.

Jevtović, A., Marić, K., Milašinović, M. (2025). Propaganda i cenzura na društvenim mrežama u doba političke komunikacije i digitalne diplomatije. *Diplomatija i bezbednost*, 1/2025, 259-293.

Keohane, R. O., & Nye, J. S. (1977). *Power and Interdependence: World Politics in Transition* (2nd ed.). Little, Brown and Company.

Kisindžer, H. (1999). *Diplomatija*. Beograd: Verzal pres.

Kremlin.ru. (2019, January 17). Vladimir Putin arrived in Serbia. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/59687>

Krizman, B. (2006). *Historijski razvitak diplomatije*. Beograd: Vaša knjiga.

Krulj, V. (1951). *Istorija diplomatije: od Francuske revolucije do Drugog svetskog rata*. Beograd: Novinarska i diplomatska škola.

Lazić, R. (2016). Obaveštajni rad i diplomatija. *Srpska politička misao*, 4/2016, 233-250.

Lebovic, H.J. & Saunders, E.N. (2016). The diplomatic core: The determinants of high-level US diplomatic visits, 1946-2010. *International Studies Quarterly* 60(1): 107–123.

Miladinović, A. (2019, July 15). Makron u Beogradu: Popravni ispiti Srbije i Francuske na svim poljima, BBC. <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-48997875>

Ministarstvo spoljnih poslova Republike Srbije. (2015). *Protokolarni priručnik za članove stranih diplomatsko konzularnih predstavništava i kancelarija međunarodnih vladinih organizacija*. Beograd: Ministarstvo spoljnih poslova Republike Srbije.

Mitić, M. (2003). *Diplomatija – delatnost, organizacija, veština, profesija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Morgenthau, H.J. (Revised by Thompson, K.W.). (1985). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. Knopf, NY.

Neumann, I. B. (2012). *At Home with the Diplomats: Inside a European Foreign Ministry*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Petrović, I. (2019, July 16). *Makron u Beogradu i „ponavljanje Titovih lekcija“*. DW. <https://www.dw.com/sr/makron-u-beogradu-i-ponavljanje-titovih-lekcija/a-49608671>

Popović, V. (2018). *Međunarodni bezbednosni protokol i koordinacija službi bezbednosti*. Beograd: Fakultet bezbednosti.

Povelje UN (United Nations Charter (full text)). <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>

Reus-Smit, C. (1999). *The moral purpose of the state: Culture, social identity, and institutional rationality in international relations*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

RTS. (2019, January 15). *Makron u Beogradu*. <https://www.rts.rs/lat/vesti/politika/3591562/makron-u-beogradu.html>

RTV BN. (2019, January 17). *Svjetski mediji o Putinovoj posjeti*. <https://www.rtvbn.com/cirilica/3937219/putin-docekan-kao-superzvijezda>

Satou, E. (2013). *Diplomatska praksa*. Beograd: Holywell-Neopren.

Sharp, P. (2009). *Diplomatic Theory of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Slobodna Evropa. (2021, October 11). *Više od 100 država na jubilarnom Samitu nesvrstanih u Beogradu*. <https://www.slobodnaevropa.org/a/samit-nesvrstanih-beograd/31503390.html>

Stajić, Lj., Lazić, R. (2015). *Uvod u nacionalnu bezbednost*. Beograd: Akademija za nacionalnu bezbednost, JP „Službeni glasnik”.

Tanasković, D. (2019). *Projekat obnove „puta svile” kao diplomatski izazov*. *Diplomatija i bezbednost*, Broj 2/2019, Godina II, str. 9-19.

Tanjug. (2021, October 12). *Završen Samit u Beogradu: Pokret nesvrstanih je danas syježiji i mlađi*. Glas Srpske. <https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=449067>

The Moscow Times. (2019, January 18). *Serbian president stages lavish reception for Putin, presents puppy*. <https://www.themoscowtimes.com/2019/01/18/serbian-president-stages-lavish-reception-for-putin-presents-puppy-a64185>

Veljić, Z. (2009). *Diplomatski protokol*. Beograd. JP „Službeni glasnik, Diplomatska akademija MSP.

Vlada Republike Srbije (2021, October 11). *Principi i vrednosti Pokreta nesvrstanih aktuelni i danas*, Beograd. <https://www.srbija.gov.rs/vest/581302>

Watson, A. (1982). *Diplomacy: The dialogue between states*. Review of International Studies, 8(2), 91–103.

Wendt, A. (1999). *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press.

Xinhua News Agency. (2016, June 18). *Xi Jinping visits Serbia to strengthen strategic partnership*. Xinhua.

Xinhua News Agency. (2016, May 7). *China commemorates victims of 1999 embassy bombing*. Xinhua.